Lieta Nr. C 38049415
Lietas arhīva Nr. C-0088-16

S P R I E D U M S
LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ
Valkā, 2016.gada 19.janvārī

Valkas rajona tiesa,
tiesnese I.Seisuma

rakstveida procesā izskatīja civillietu /pers. C/ maza apmēra prasībā pret /pers. D/ par uzturlīdzekļu piedziņu.

APRAKSTOŠĀ DAĻA

Tiesā saņemta /pers. C/ (turpmāk prasītāja) maza apmēra prasība pret /pers. D/ (turpmāk atbildētājs) par uzturlīdzekļu piedziņu. Prasītāja lūdz tiesu piedzīt no atbildētāja uzturlīdzekļus bērna /pers. F/uzturam EUR 108 mēnesī, bet ne mazāk kā Ministru kabineta noteiktajā minimālo uzturlīdzekļu apmērā līdz laikam, kad bērns pats spēs sevi apgādāt. Uzturlīdzekļu piedziņu uzsākt ar prasības iesniegšanas dienu, sprieduma izpildi noteikt nekavējošu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka /datums/dzima dēls /pers. F/. Bērna tēvs ir atbildētājs. Nedzīvo kopā no bērna dzimšanas. Uzturlīdzekļi tiek neregulāri maksāti.

Norādīts, ka piedzenamo uzturlīdzekļu apmērs atbilst Ministru kabineta noteiktajam minimālajam bērna uzturlīdzekļu apmēram vai ir mazāks par to.

Norādīts, ka nevēlas, lai notiktu uzklausīšana tiesas sēdē.

Atbildētājs tiesai paskaidrojumu par prasību nav sniedzis.

Civilprocesa likuma 250.^{21} panta otrā daļa nosaka, ka paskaidrojuma neiesniegšana nav šķērslis sprieduma taisīšanai.

Atbildētājam uz viņa deklarēto dzīvesvietu /adrese/, nosūtītais prasības pieteikums, paskaidrojuma veidlapa un informācija par mediāciju atgriezti atpakaļ tiesai 2015.gada 21.septembrī ar Īrijas kompetentās iestādes paziņojumu par dokumentu neizsniegšanu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.^{22} panta pirmo daļu, vienlaikus ar dokumentu nosūtīšanu, pusēm ir izskaidrotas pušu procesuālās tiesības, puses ir informētas par tiesas sastāvu, kas izskatīs lietu, pusēm ir izskaidrotas tiesības pieteikt noraidījumu tiesnesim.

Civilprocesa likuma 250.^{25} panta pirmā daļa nosaka, ka, ja tiesa neizskata lietu tiesas sēdē saskaņā ar šā likuma 250.^{26} pantu, lietu izskata rakstveida procesā, laikus paziņojot pusēm par datumu, kad tiesas kancelejā varēs saņemt sprieduma norakstu, kā arī informē par tiesas sastāvu, kas izskatīs lietu, un izskaidro tiesības pieteikt noraidījumu tiesnesim. Datums, kad sprieduma noraksts ir pieejams tiesas kancelejā, uzskatāms par sprieduma sastādīšanas datumu.

Civilprocesa likuma 250.^{25} panta otrā daļa nosaka, ka, ja puses nelūdz lietas iztiesāšanu tiesas sēdē vai tiesa neuzskata par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē un likuma 250.^{26} pantu tiesa lietu iztiesā tiesas sēdē prasības tiesvedības kārtībā, ja to lūdz kāda no pusēm vai ja tiesa uzskata par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē.

Ņemot vērā prasītājas viedokli, tiesa uzskatīja, ka civillieta izskatāma rakstveida procesā, un par to 2015.gada 7.septembrī paziņojums tika nosūtīts pusēm, norādot, ka sprieduma norakstu tās var saņemt tiesas kancelejā 2016.gada 19.janvārī, ka pēc rakstiska lūguma to tiesa var arī nosūtīt pa pastu.

Tā kā atbildētājam dokumentus saskaņā ar Civilprocesa likuma 56.^{2} pantā noteikto nevarēja izsniegt, viņam saskaņā ar Civilprocesa likuma 59.panta pirmo daļu paziņots par tiesu ar publikāciju oficiālajā izdevumā ,,Latvijas Vēstnesis'' /datums/, Nr. /numurs/, izskaidrojot viņa tiesības.

Septiņas dienas pirms paziņotā lietas izskatīšanas laika no pusēm nav saņemti paziņojumi par procesuālo tiesību izmantošanu, kā to pieļauj Civilprocesa likuma 250.^{22} panta otrā daļa.

MOTĪVU DAĻA

Iepazinusies ar prasības pieteikumu, tam pievienotajiem pierādījumiem, tiesa atzīst, ka prasība ir apmierināma daļēji.

Civilprocesa likuma 5.panta pirmā daļa noteic, ka tiesa izspriež civillietas saskaņā ar likumiem un citiem normatīvajiem aktiem, Latvijas Republikai saistošiem starptautiskajiem līgumiem un Eiropas Savienības tiesību normām. Tas nozīmē, ka tiesai, lai noteiktu piekritību, jāpiemēro Latvijai saistošās Eiropas Savienības tiesību normas.

Tiesa uzskata, ka lieta ir piekritīga izskatīšanai šajā tiesā pamatojoties uz Padomes Regulas (EK) Nr.4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās 3.panta a) punktu, kas noteic, ka dalībvalstīs uzturēšanas saistību lietās jurisdikcija ir kreditora pastāvīgās dzīvesvietas tiesai.

Prasītāja, kura vienlaikus ir arī kreditors, kopā ar nepilngadīgo bērnu dzīvo Latvijas Republikā. Atbilstoši jurisdikcijai prasību viņa cēlusi Valkas rajona tiesā.

No lietā iesniegtās bērna /pers. F/, dzimis /datums/, dzimšanas apliecības kopijas redzams, ka bērna vecāki ir prasītāja un atbildētājs.

Saskaņā ar Civillikuma 177.pantu līdz pilngadības sasniegšanai bērns ir vecāku aizgādībā. Aizgādība ir vecāku tiesības un pienākums rūpēties par bērnu. Bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu. Civillikuma 179.pants nosaka, ka vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns ir šķirts no ģimenes vai nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem.

Civillikuma 178.panta nosacījumi paredz, ja vecāki dzīvo šķirti, vecāku kopīga aizgādība turpinās. Bērna aprūpi un uzraudzību īsteno tas no vecākiem, pie kura bērns dzīvo.

Tiesa uzskata, ka lietā nepastāv strīds par to, ka bērns atrodas prasītājas aprūpē un uzraudzībā, jo atbildētājs to nav apstrīdējis.

Lietas materiāliem prasītāja pievienojusi VSAA 27.08.2015. izziņu Nr. /numurs/, kas apliecina, ka prasītāja saņem ģimenes valsts pabalstu.

Civillikuma 179.panta piektā daļa noteic, ka minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru bērnam nodrošināt ir pienākums katram no vecākiem neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa, nosaka Ministru kabinets, ņemot vērā valstī noteikto minimālo mēnešalgu un bērna vecumu.

2013.gada 27.augusta Ministru kabineta noteikumu Nr.665 „Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi" 2.punkts nosaka, ka no 2015.gada 1.janvāra minimālā mēneša darba alga bija 360 euro, bet no 2016.gada 1.janvāra minimālā mēneša darba alga ir EUR 370.

2013.gada 15.janvāra Ministru kabineta noteikumu Nr. 37„Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" 2.punktā un 2.1. un 2.2.apakšpunktos noteikts ka katra vecāka pienākums ir katru mēnesi nodrošināt saviem bērniem minimālos uzturlīdzekļus: katram bērnam no viņa piedzimšanas līdz 7 gadu vecuma sasniegšanai 25% apmērā (..) un katram bērnam no 7 gadu vecuma sasniegšanas līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas.

Prasītāja lūdz tiesu piedzīt uzturlīdzekļus 108 euro apmērā mēnesī, kas atbilst Ministru kabineta noteiktajam minimālo uzturlīdzekļu apmēram, kāds bija 2015.gadā.

Tiesa ņemot vērā bērna intereses, uzskata, ka uzturlīdzekļi nosakāmi atbilstoši valstī noteiktajam minimālo uzturlīdzekļu apmēram procentuālā izteiksmē, jo minimālās darba algas apmērs ir mainīgs, tādēļ, mainoties minimālās darba algas apmēram, mainās arī uzturlīdzekļu apmērs. Tāpat tiesa ņem vērā, ka prasītāja prasības pieteikumā norādījusi, ka uzturlīdzekļu apmērs atbilst Ministru kabineta noteiktajam minimālajam uzturlīdzekļu apmēram. Piedzenot uzturlīdzekļus atbilstoši 2013.gada 15.janvāra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 37„Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam", tiesa uzskata, ka tādā veidā netiek aizskartas nepilngadīgā bērna intereses, jo šajā gadījumā bērna intereses ir prioritāras.

Tā kā prasītāja bērna uzturēšanai lūgusi piedzīt minimālo uzturlīdzekļu apmēru, to maksāšanas pienākumu prasītajā apmērā nosaka Civillikums un Ministru kabineta noteikumi, tiesai nav jāizvērtē pušu mantas stāvoklis un bērna vajadzības.

Atbildētājs nav sniedzis tiesai paskaidrojumus, kā arī nav iesniedzis tiesai pierādījumus, ka pēc prasības iesniegšanas būtu uzturlīdzekļus maksājis valstī noteiktajā minimālajā apmērā vai sniedzis bērnam cita veida palīdzību.

Prasības pieteikumā prasītāja lūgusi uzturlīdzekļus piedzīt ar prasības iesniegšanas dienu.

Prasība tiesā saņemta 2015.gada 28.augustā. Pamatojoties uz augstāk minēto, tiesa uzskata, ka uzturlīdzekļi piedzenami no 2015.gada 28.augusta, jo ar prasības celšanas brīdi attiecīgā persona uzsāk savu ar likumu garantēto civilo tiesību aizsardzības realizāciju tiesā *(sk. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2007.gada 29.augusta spriedums lietā Nr. SKC-556).*

Prasītāja lūgusi piedzīt uzturlīdzekļus līdz laikam, kad bērns pats sevi spēs apgādāt.

Civillikuma 177.pants noteic, ka līdz pilngadības sasniegšanai bērns ir vecāku aizgādībā un Civillikuma 219.pants noteic, ka nepilngadība abu dzimumu personām turpinās tik ilgi, kamēr tās sasniedz astoņpadsmit gadu vecumu.

Tiesa secina, ka prasība daļā par uzturlīdzekļu piedziņu līdz laikam, kad bērns pats sevi spēs apgādāt ir nepamatota.

Civillikuma 179.panta pirmā daļa, kas paredz tēva un mātes pienākumu uzturēt bērnu līdz laikam, kad viņš pats var sevi apgādāt, ir materiālo tiesību norma, kas vecākiem rada pienākumu, bet bērnam piešķir tiesības.

To, kā šīs tiesības ir realizējamas, rodoties strīdam, nosaka procesuālās tiesību normas. Civilprocesa likuma 72.panta pirmajā daļā noteikts, ka spēja realizēt civilprocesuālās tiesības un izpildīt pienākumus (civilprocesuālā rīcībspēja) ir pilngadīgām fiziskajām personām tiktāl, ciktāl to nav ierobežojusi tiesa, un juridiskajām personām.

No Civilprocesa likuma 72.panta otrās un trešās daļas, kas reglamentē jautājumu par to fizisko personu, kuras nav sasniegušas 18 gadu vecumu, lietu vešanu tiesā, izriet, ka Civilprocesa likuma 72.panta pirmā daļa ir imperatīva tiesību norma, kas spēju realizēt tiesības un izpildīt pienākumus nepastarpināti ir piešķīrusi tieši pašām pilngadīgām rīcībspējīgām personām. Atbilstoši dispozitivitātes principam viņas pašas izlemj, vai un kā izmantot tām piešķirtās tiesības. *(sk. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2015.gada 20.novembra spriedums lietā Nr. SKC-2885/2015).*

Tā kā uz prasības celšanas brīdi bērns ir nepilngadīgs, viņa lietu tiesā ved likumiskā pārstāve – māte. Atbilstoši Civilprocesa likuma 72.panta otrajai daļai arī līdz bērna 18 gadu vecuma sasniegšanai māte attiecībā pret dēlu veic likumiskā pārstāvja funkcijas.

Likumiskā pārstāvība izbeidzas, bērnam sasniedzot 18 gadu vecumu. Tādējādi par civilprocesuālās rīcībspējas tiesību institūtam neatbilstošu atzīstama uzturlīdzekļu saņemšanas tiesība bērna mātei līdz laikam kad bērns pats spēs sevi apgādāt. Tā kā šajā nenoteiktajā laika posmā var ietilpt laiks no bērna 18 līdz 24 gadiem, savu tiesību realizēšana pēc pilngadības iestāšanās ir jāveic viņam pašam.

To apliecina jau iepriekšminētā Senāta judikatūra pilngadīgo bērnu prasībās pret tēviem (*sk. Senāta 2001.gada 14.marta spriedumu lietā Nr.SKC-144/2001, 2008.gada 26.novembra spriedumu lietā Nr.SKC-440/2008 un 2011.gada 23.novembra spriedumu lietā Nr.SKC-1480/2011*).

Arī Civillikuma 177.panta pirmā daļa, reglamentējot jautājumu par aizgādību, vecāku pienākumu pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās saista ar laiku līdz pilngadībai.

Civilprocesa likuma 205.panta pirmās daļas 1.punkts noteic, ka pēc lietas dalībnieka lūguma tiesa spriedumā var noteikt, ka pilnīgi vai noteiktā daļā nekavējoties izpildāmi spriedumi par uzturlīdzekļu piedziņu bērnam. Ņemot vērā prasītājas lūgumu, tiesa atzīst, ka ir pamats noteikt, ka tiesas sprieduma daļā par uzturlīdzekļu piedziņu bērnam izpildāms nekavējoties.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu – pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus un 42.panta pirmo daļu, tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai.

Tā kā prasītāja no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos uzturlīdzekļu piedziņas lietā saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punktu atbrīvota, no atbildētāja valsts ienākumos piedzenama valsts nodeva par uzturlīdzekļu piedziņu tiesā.

Nosakot valsts nodevas apmēru, kura ir piedzenama no atbildētāja valsts labā, tiesa vadās no Civilprocesa likuma 35.panta pirmās daļas 3.punkta, ka prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu prasības summa ir maksājumu kopsumma par vienu gadu.

Tā kā uzturlīdzekļi tiek piedzīti ar 2015.gada 28.augustu, bet uzturlīdzekļu apmērs ar 2016.gada 1.janvāri mainās, tad valsts nodeva nosakāma attiecīgi ņemot vērā uzturlīdzekļu apmēru 2015.gadā un 2016.gadā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 34. panta pirmās daļas 1. punkta a) apakšpunktu, 35. panta pirmās daļas 3. punktu no atbildētāja valsts labā piedzenama valsts nodeva EUR 198 (EUR 108 (2015. gads) * 4 mēneši = EUR 432; EUR 111 (2016.gads) *8 mēneši = EUR 888; EUR 432+EUR 888 = EUR 1320; EUR 1320*15%=EUR 198).

Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punkts nosaka, ka ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi ir izdevumi par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu.

No atbildētāja valsts labā piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas dokumentu nosūtīšanu lietas dalībniekiem EUR 6.03.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, tiesa nosaka termiņu sprieduma labprātīgai izpildei.

REZOLUTĪVĀ DAĻA

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 34., 35., 42.-43., 193., 195., 250.[25], 250.[27] , 204.[1], 205. pantu, tiesa

n o s p r i e d a :

apmierināt prasību daļēji .

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, deklarētā dzīvesvieta /adrese/par labu /pers. C/, personas kods /personas kods/, deklarētā dzīvesvieta /adrese A/ uzturlīdzekļus ik mēnesi bērna /pers. F/, personas kods /personas kods/, uzturam 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas, kas 2015.gadā bija EUR 108, bet no 2016.gada 1.janvāra ir EUR 111 līdz bērna pilngadības sasniegšanai, sākot ar 2015.gada 28.augustu.

Uzturlīdzekļus ieskaitīt /pers. C/, personas kods /personas kods/, AS „SEB banka" norēķinu kontā Nr. /konta numurs/.

Noraidīt prasību daļā par uzturlīdzekļu piedziņu līdz laikam kad bērns pats spēs sevi apgādāt.

Spriedumu daļā par uzturlīdzekļu piedziņu izpildīt nekavējoties.

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, deklarētā dzīvesvieta /adrese/ valsts nodevu valsts labā EUR 198 (viens simts deviņdesmit astoņi euro), kura jāiemaksā:

Saņēmējs: **Valsts kase, NMR 90000050138**

Konta Nr.LV55TREL1060190911200

BIC kods: TRELLV22

Iemaksas mērķis: **valsts nodeva par uzturlīdzekļu piedziņu tiesu iestādē.**

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, deklarētā dzīvesvieta /adrese/ ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus valsts labā EUR 6.03 (seši euro un 03 centi), kuri jāiemaksā:

Saņēmējs: **Tiesu administrācija**

Konta Nr.LV51TREL2190458019000

NMR 90001672316

Saņēmēja banka: Valsts kase

Kods: TRELLV22

Iemaksas mērķis: **21499 ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi.**

Noteikt /pers. D/ sprieduma labprātīgas izpildes termiņu daļā par piedziņu valsts ienākumos 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās, izskaidrojot, ka samaksu apliecinoši dokumenti par tiesas izdevumu samaksu jāiesniedz/jāpiesūta Valkas rajona tiesas kancelejai, Rīgas ielā 2, Valkā, LV 4701.

Spriedumu /pers.C/var pārsūdzēt 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, bet /pers. D/ 20 dienu laikā no sprieduma noraksta izsniegšanas dienas Vidzemes apgabaltiesā, apelācijas sūdzību iesniedzot Valkas rajona tiesā. Ja nav saņemts attiecīgs apstiprinājums par sprieduma noraksta izsniegšanu (56.[2] pants) /pers. D/, spriedums stājas likumīgā spēkā sešus mēnešus pēc tā pasludināšanas.

Tiesnese I.Seisuma